

Melk is een krachtig en veelzijdig hulpmiddel om de gezondheid en het management van de melkkoeien vakkundig op te volgen en – indien nodig – bij te sturen. In een serie belicht Veeteelt de mogelijkheden van de analyse van melk als managementtool.

Meer melknieuws? www.meerwaardeuitmelk.be

Deel 1: **Uiergezondheid**

Deel 2: **Rantsoen**

Deel 3: **Vruchtbaarheid**

Deel 4: **Fokkerij**

Deel 5: **Diergezondheid**

Deel 6: **Efficiënt voeren**

Deel 7: **Rondetafelgesprek**

Aandacht voor droogstandsrantsoen verhoogt kans op goede lactatiestart

Rustige rantsoenwissels in en na de droogstand

Veel gezondheidsproblemen bij melkvee ontstaan door een on-evenwichtige voersamenstelling. Vooral in de periode net voor en net na afkalven is een koe erg gevoelig. Een evenwichtig rantsoen en een goede droogstand zijn noodzakelijk.

tekst **Hanne Vandenberghe**

In een optimale conditie, zo moet een koe uit de droogstandsperiode komen', zegt Veerle Fievez, hoofddocente diervoeding aan de faculteit Bio-ingenieurswetenschappen van Universiteit Gent. 'Niet te veel vermagerd, niet te vet.' Koeien in een te vette conditie hebben een verlaagde voederopname en een verhoogde mobilisatie van de vetreserve.

Vervetting verhoogt daardoor ook de kans op een sterke negatieve energiebalans, zeker bij hoogproductief melkvee. En een negatieve energiebalans heeft veel neveneffecten, die in erge gevallen zelfs na de transitieperiode blijven doorslepen. 'Denk maar aan problemen als een verlaagde immuniteit, vruchtbaarheidsproblemen, slepende melkziekte,

leververvetting en lebmaagverplaatsing.' Volgens Els Van Looveren, voedingsadviseur bij Aveve Veevoeding, is slepende melkziekte een van de meest voorkomende problemen in de transitieperiode. Er wordt gesproken van slepende melkziekte of ketonemie bij een vet-eiwitverhouding in de melk hoger dan 1,5. 'Ik zie deze waarde liever niet boven de 1,2', aldus Van Looveren. Ook pensverzuring, zichtbaar bij een vetgehalte lager dan 3,50 procent, mag niet vergeten worden. 'Al moet een veehouder zijn eigen referentiewaarden kennen. Op het ene bedrijf is 4,1 procent vet standaard, terwijl dit op een ander bedrijf aan de lage kant is', verduidelijkt Fievez.

Op papier klopt een rantsoen altijd. In de praktijk loopt het niet altijd zoals verwacht. Daarom vraagt Van Looveren

haar veehouders vaak om extra gegevens bij te houden. 'Wat wordt er exact gevoerd en wat wordt opgenomen? Stemt dit overeen met de berekening?' Op deze manier kunnen geschikte adviezen verleend worden.

Vorbereiding op lactatie

Onder ideale omstandigheden is de droogstandsperiode opgesplitst in twee periodes volgens Koen De Bleecker, regio-dierenarts en marktverantwoordelijke herkauwers bij DGZ Vlaanderen. 'Op veel bedrijven is dit echter niet mogelijk, omdat de huisvesting of het afkalfpatroon gedurende het jaar dit niet toelaat.'

De far-off-groep, die aan het begin van de droogstand zit, wordt energiearm gevoerd om de conditie op peil te houden. Zowel vermageren als vervetten is te vermijden. Bij de close-up-groep is het de bedoeling dat de koeien gewend raken aan het rantsoen in de eerste weken van lactatie.

Voor De Bleecker neemt een goede droogstand vijf à zes weken in beslag. Is de droogstand korter dan vijf weken, dan heeft de uier onvoldoende tijd gehad om tot rust te komen en zich klaar te maken voor de nieuwe lactatie. Vaak worden de koeien standaard acht weken vóór de verwachte kalfdatum drooggezet. In deze langere periode is meer kans op een gewijzigde conditie, waardoor koeien te vet afkalven.

De overgang van droogstand naar lactatie moet zo geleidelijk mogelijk gaan. Het energieniveau moet omhoog gebracht zijn door op het einde van de droogstand langzaam aan over te schakelen op het

rantsoen van lacterende koeien. Daarnaast mag gedurende de laatste twee à drie weken van de droogstand al krachtvoer worden gegeven, wat geleidelijk meer wordt.

Voor Fievez is een droogstandsrantsoen het liefst zo eenvoudig mogelijk. Al wil dit niet zeggen dat het een arm rantsoen moet zijn. 'Er moet voldoende aandacht voor smakelijkheid zijn. Resten van lacterende koeien die broei vertonen, zijn geen optie. Een natuurlijk bemest grasland, zonder extra dierlijke mest of kunstmest, is een goede oplossing: smakelijk, maar energiebeperkt. Is dit niet voorhanden, dan geven we de voorkeur aan een beperkt maiskuilrantsoen met hooi of stro. Een graslandrantsoen is te mineraalrijk.'

In het droogstandsrantsoen zijn veel mogelijkheden volgens Van Looveren. 'In het verleden promootten we een rantsoen van mais en hooi, waarbij het krachtvoer de laatste weken van de droogstand opgebouwd werd om te eindigen met 1,5 à 2 kg krachtvoer aan het eind van de dracht. Vandaag zien we ook heel wat bedrijven die in de droogstand het rantsoen van lacterende koeien aanhouden, aangevuld met stro. Ook hier wordt het best krachtvoer opgebouwd naar het einde van de droogstand toe.'

Bij een goede krachtvoerbouw in de droogstand is de koe bij de kalving al gewend geraakt aan een opname van 2 kilo krachtvoer. 'Met een eiwitaanvulling tot 3 kilo in het basisrantsoen, adviseer ik nog 2 kilo krachtvoer toe te voegen om te starten na de kalving', aldus Van Looveren. 'Deze krachtvoergift mag dagelijks

met 250 gram opgebouwd worden, tot een maximum in de krachtvoerautomaat van 6 kilo voor vaarzen en 7 kilo voor koeien.' Uiteindelijk betekent dit een totale krachtvoeropname van 9 kilo bij vaarzen en 10 kilo voor koeien. Afhankelijk van het basisrantsoen gaat een aantal bedrijven daar hoger in.

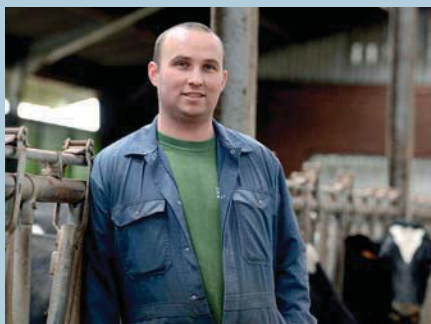
Mpr als hulpmiddel

Mpr-kengetallen kunnen veehouders en adviseurs helpen, aldus Van Looveren. 'Voor een adviseur is het een heel goed hulpmiddel om problemen op te sporen. Via de tool MPR Voeding wordt de productie procentueel uitgedrukt ten opzicht van een verwachte waarde. Je ziet het dus heel eenvoudig als een koe voldoende melk geeft.'

De meeste bedrijven die recent geïnvesteerd hebben, maken gebruik van melkmeting en kennen de productie. Mpr voegt daar nog de gehalten aan toe, die vaak een indicatie zijn van stofwisselingsziekten. 'Je kunt ook eenvoudig controleren of een verandering van kuil of de overgang van zomer- naar winterrantsoen goed verlopen is.'

Fievez: 'Onze studenten gaan de boer op met adviseurs en ik merk dat zij standaard met mpr werken. Het is een handig instrument waarmee je management en vooruitgang van een bedrijf kunt volgen.' Als onderzoeker ziet ze nog andere mogelijkheden. 'Voedingsadvies kan nog verbeteren door historische data te integreren in de mpr-resultaten, denk maar aan lactatiecurves en gehalten. Zo worden risicodieren sneller zichtbaar en kan de adviseur zijn adviezen verbeteren.' |

Hans Thielemans realiseert productiestijging van bijna 2500 liter

Hans Thielemans

Hans Thielemans uit Weelde melkt zo'n 140 koeien. De productie per koe ging van ongeveer 7000 liter in 2009 naar 9475 liter per melkkoe met 3,97% vet en 3,47% eiwit in 2015. Sinds 2010 blijven de koeien op stal. Het bedrijf kocht ook

een voermengwagen en veranderde van voerleverancier. 'We maken al meer dan vijftien jaar gebruik van mpr, maar door beter naar de cijfers te kijken is de melkproductie de laatste jaren serieus toegenomen', aldus Thielemans.

Na elke melkophaalbeurt raadpleegt Thielemans de MCC-gegevens en volgt zo de ontwikkeling van vet, eiwit en ureum van de tankmelk. 'Zo kan ik bij een te hoog ureumgehalte vrij snel bijsturen door de eiwitgift te verminderen. Is het ureumgehalte te laag, dan doe ik het omgekeerde.'

Bij de mpr-resultaten controleert Thielemans eerst de bedrijfsstandaardkoe (bsk) van de volledige veestapel en per leeftijds-groep. Daarna volgt de lactatiewaarde. Koeien met een lactatiewaarde onder

de 100 krijgen een witblauwe stier als partner. Aan de hand van de mpr-resultaten past de melkveehouder de krachtvoergift individueel bij vanaf 30 liter melk. Er wordt telkens 1 kilo krachtvoeder voorzien per twee liter melk extra boven 30 liter met een maximum van 6 kilo. 'Ik heb melkmeters en een krachtvoerautomaat, maar mpr laat onzichtbare informatie duidelijk worden op papier. De resultaten worden doorgestuurd naar de voeradviseur, die ons zeer goed begeleidt.'

Ook probeert Thielemans problemen vlak na het afkalven te vermijden. Elke koe krijgt standaard een calciumbolus en een ketosetest, tien dagen na kalving. Positieve koeien krijgen propyleenglycol bijgevoerd gedurende vijf dagen.